

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za štiri leta Din 150, za pol leta Din 30; za inozemstvo Din 70 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Sedaj bo delavstvo Jugoslavije reklo svojo besedo.

V svojem bivšem glasilu »Pravica«, kakor tudi v sedanji »Delavski Pravici« smo že nešteto poudarili to-le dejstvo: Da se je bila strankarsko-politična borba v naši državi v vprašanju državnopravne ureditve Jugoslavije (ali centralistično-unitaristična država, ali federacija jugoslovanskih narodov, ali enotna država z zakonodajnimi avtonomijami itd.) razbesnela do skrajnosti. Gospodarskim in socialnim vprašanjem, najbolj perečim izmed vseh, pa ni nihče posvečal niti najmanjše pažnje. Zato smo v tozadnjih svojih izvajanjih nešteto poudarili, da je spričo strankarskih bojev v državi najbolj trpelo delavstvo, ki je gospodarsko najšibkejšo in ki je najbolj interesirano na tem, da se naredi konec neugnanim strankarsko-političnim bojem in da se končno vendarle pristopi k reševanju realnih socialno-gospodarskih problemov naše mlade države.

Zdelo se nam je važno, da zgornja dejstva podčrtamo; zakaj iz njih bomo izvajali važne logične zaključke.

6. januar 1929.

Iz gornjih navedb je čisto jasno, da je bil delavski stan tisti stan, ki ni imel vzroka, potečiti niti ene solze za bivšo belgrajsko narodno skupščino, za bivšimi političnimi strankami in za bivšimi političnimi intriganti, ko se je najvišji činitelj jugoslovanske države odločil za to, da z enim samim odločnim mahom napravi konec čez vse, kar je bilo in pozove delovno ljudstvo Jugoslavije na stvarno delo za konsolidacijo razmer nove velike Jugoslavije.

Manifest 6. januarja 1929.

In kar je delavstvo Jugoslavije v kraljevem manifestu od 6. januarja 1929 čitalo z največjim vzhvičenjem, je bil odstavek, kjer se pravi, da so padli vsi posredniki med najvišjim činiteljem v državi in med narodom. Zakaj delavstvo se je dobro zavedalo, da se mu baš na temelju tega odstavka manifesta nudi prilika, da raztolmači svoje težnje in potrebe na najmerodajnejših mestih. Če je namreč kdo bistveni sestavni del državnega organizma Jugoslavije, je ta sestavni del delovno ljudstvo, ki je v ogromni večini, kadar gre za produkcijo neobhodno potrebnih artiklov, kakor tudi tedaj, ko je treba z orožjem v roki braniti obstoj domovine proti zunanemu sovražniku, pa naj se on pojavi od katerekoli strani.

Važna izjava velikega župana dr. Vodopiveca.

Kakor vselej, so se seveda tudi po velevažnem aktu od 6. jan. 1929 znašli skupaj malenkostni ljudje, ki so predmetni manifest hoteli tolmačiti po svoje, to se pravi: svoje zasebne profitariske interese so hoteli nadrediti interesom javnosti in države. In tako so se oglasili v časopisju bivših političnih strank takozvani »gospodarski krogi«, zahtevajoč, naj bi se sedaj reformirala celokupna delavska socialna zakonodaja Jugoslavije v tem smislu, da bi imeli od tega korist nekaterniki, stvarno gledano pa nikakor ne celokupnost produktivnih delovnih stanov.

»Jugoslovanska strokovna zveza« je, kot po dr. Janezu Ev. Kreku ustanovljena najstarejša delavska strokovna organizacija Slovenije, te zasebno profitariske težnje gospodarskih krogov hitro izpredvidela. Zato je v drugi polovici januarja 1929 pod vodstvom bivšega ministra za socialno politiko Jožeta Gostinčarja sklicala sejo vodstva, na kateri je bila

doglasno sprejeta spomenica na Nj. Vel. kralja Aleksandra I., v kateri se je posebej poudarilo pravo delavsko stališče.

Dne 15. februarja 1929 je bila na slovesen način otvorjena »Delavska zbornica za Slovenijo«. Naravno, da so bili ob tej priliki govorjeni vpričo vseh delavskih obratnih zaupnikov Slovenije važni govori od najrazličnejših strani. Eno pa je gotovo: Najbolj burno je bila aklamirana izjava velikega župana ljubljanske oblasti g. dr. Vodopiveca, ki je poudarila, da revizija obstoječe delavske socialne zakonodaje ne pojde za poslabšanjem obstoječega stanja, ker da so to le skromne želje enega dela pridobitnih krogov.

Zdaj pojdemo na konkretno delo.

Zadnje vesti dnevnega časopisja pravijo, da je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje ipak prišlo do prepričanja, da je treba podvreči reviziji celokupno socialno politično zakonodajo naše države. Ako bi še danes trajale srdite politične borbe, kot smo jih bili navajeni vseskozi od prevrata dalje, ne bi bili odgovorni činitelji nikdar prišli do takega prepričanja. Že dejstvo torej, da je to prepričanje na odločilnih mestih prodrlo, je razveseljivo. — Zakaj potrebe delovnega ljudstva so postale zares tako pereče, da je skrajni čas, da se končno rešijo. Naj v tem uvodniku navedemo samo par primerov.

Socialno zavarovanje.

Izpeljano je bilo pri nas socialno zavarovanje za slučaj bolezni in nezgode. To zavarovanje se nahaja v latentni krizi vseskozi od leta 1922 dalje. Zakaj: skoro nemogoče je, da bi se zavarovanje za slučaj bolezni in nezgode nosilo samo od sebe, ako ni istočasno izvedeno socialno zavarovanje za slučaj brezposelnosti in starosti; kajti ljudje, ki postanejo ali vsled starosti ali pa vsled sile razmer brezposelni, padejo več ali manj v breme bolniško-zavarovalni panogi.

Izvedimo zavarovanje za slučaj brezposelnosti.

Že zato torej, da obvarujemo aktivnost bolniško-zavarovalne panoge je pač nujno potrebno, da se izvede sedaj, ko se v državi politični viharji polegajo in ko se vrši mirno in stvarno graditeljsko delo, izvede zakonitim potom zavarovanje za slučaj brezposelnosti. — Ako pa vzamemo v poštev še statistiko nezaposlenih delavcev v državi, katerih število narašča v kljub porajanju nove veleindustrije in veleobrtni iz leta v leto, je pač jasno, da je nujnost tega zavarovanja podana tem bolj.

Izpeljimo starostno zavarovanje!

V »Črni bukvali kmetskega stanu« je pokojni dr. Krek ugotovil že l. 1895, da bi bilo pravzaprav treba v Sloveniji zavarovati za slučaj starosti in invalidnosti ne le samo delavstvo, marveč tudi celokupni kmetijski stan. — Zoper starost imamo pri nas kolikor toliko zavarovane rudarje: one iz premožnih in rudokopov. »Delavska zbornica za Slovenijo«, je sama od sebe iz svojih sredstev ustanovila nekaj starostnih zavarovanj v veleobratih. Tako naj omenimo na pr. starostno zavarovanje, ki ga je dosegla v velikem meznem gibanju preteklega leta »Jugoslovanska strokovna zveza« za delavstvo »Združenih papirnic Vevče—Goričane—Medvode«. In tako bi našli lahko veliko število veleobratov, v katerih slovensko delavstvo komaj čaka,

Družinsko zavarovanje.

1. Pogoji in obseg družinskega zavarovanja.

Zavarovani član ima v okviru zakonitih določil pravico, da uživajo na račun urada tudi družinski člani razne po zakonu predvidene dajatve. Za rodbinske člane je smatrati ženo (odnosno moža, ako je žena zavarovana in mož ne), zakonske, nezakonske ali usvojene (adoptirane) otroke, starše, deda, babico, vnuke, brate in sestre zavarovanega člana.

Rodbinski člani pa smejo na račun urada uživati razne dajatve le:

1. Če živi dotični rodbinski član z zavarovanim članom v skupnem gospodinjstvu;

2. Če rodbinski član nima lastnih dohodkov. Rodbinski član pa v zmyslu zakona ima lastne dohodke, ako opravlja doma razna gospodinjstva, poljska ali gospodarska dela, ker omogoča na ta način zavarovanemu članu, da je izven doma zaposlen in je torej v bistvu zaslužek zavarovanega člana zaslužek rodbinskega člana. Ako hodi na primer oče na delo v tovarno, žena in otroci pa obdelujejo doma polje, imajo iz te obdelave svoj dohodek in jim torej dajatve iz družinskega zavarovanja ne pripadajo. Enako tudi, če opravlja odrasla hčerka doma gospodinjstvo, zato, da more mati hoditi na delo. S tem omogoča hčerka materi zaslužek in ji torej dajatve iz družinskega zavarovanja ne pripadajo.

Ako pa je družinski član sam zavarovan, ali ima pravico do kakršnihkoli dajatev iz naslova zakona, ali sploh kakršnikoli drugi dohodek, nima pravice uživati podpore iz naslova družinskega zavarovanja.

3. Da je zavarovani član s svojim zaslužkom v pretežni meri vzdrževal obolelega družinskega člana. Ako na primer sin hodi v tovarno in daje doma družini svoj zaslužek, zato pa uživa vso oskrbo (stanovanje, hrano, perilo, obleko), se ne more trditi, da se na primer mati njegova, ki je doma in obdeluje polje ali se preživlja iz drugih virov, vzdržuje v pretežni meri iz zaslužka sina.

Pravno pravico ima le zavarovani član in ne družinski član. Zato more iz zakona izvirajoče pravice napram uradu uveljaviti le zavarovani in ne družinski član.

Družinsko zavarovanje obsega samo dajatve v naravi, to je zdravniško pomoč, zdravljenje v bolnici, potrebna zdravila in pomožne priprave za zdravljenje. Družinski član ne dobiva v boleznih nobene denarne podpore. Le v nastopnih primerih pozna zakon denarne dajatve tudi v družinskem zavarovanju:

da bi se moglo vsaj minimalno preskrbeti za starost po vzgledu, kot je ta preskrba zasigurana že rudarjem in kovinarjem.

Ostali problemi.

Vse premalo nam nudi prostora naš list, da bi mogli naenkrat naštet vse težke probleme, ki tare delavstvo Jugoslavije. Zakon o zaščiti delavcev bi bilo treba izpremeniti v marsičem: v tem, da bi se obratnim zaupnikom z jamčila stalnost službe, da bi se osnovala delavska razsodišča, da bi se zagantiralo izpolnjevanje kolektivnih delovnih pogojev po delodajalcih itd., itd. Dalje bi bilo končno treba rešiti vprašanje bolniškega zavarovanja poljedelskih delavcev itd., itd.

smrti zavarovanega člana in pa pravico do polhranarine.

Ob porodu družinske članice (žene). Dalje ima družinski član, to je predvsem žena, pravico do pogrebne in v slučaju

2 Postopek za dosego podpor v družinskem zavarovanju.

Družinski člani samj nimajo zakonitega naslova do dajatev. Ta naslov ima samo zavarovani član, ki sme uveljaviti v svojem imenu v korist svojega družinskega člana pravice, ki mu jih daje zakon. Zato je postopek za razne dajatve družinskim članom v glavnem isti, kakor postopek za dosego dajatev članu samemu. Ako torej hoče zavarovani član, da dobi član njegove družine zdravniško pomoč, je treba predvsem, da član to pomoč išče le pri zdravniku, ki je za dotičnega člana pristojen, torej le pri uradovem in ne pri poljubnem zdravniku. Treba je zdravniško pomoč iskati z delodajalčevim potrdilom in potrdilom občine o skupnem gospodinjstvu s članom. V nujnih slučajih je mogoče klicati tudi neuradovega zdravnika po predpisih, ki veljajo za člane. Član more v slučajih obolenja v družini klicati tudi zdravnika na dom pod pogoji, ki veljajo v takih slučajih za člana.

Kakor rečeno: v dosego zdravniške pomoči družinskim članom je potrebno, da se član poslužuje onega načina in potov, kakor ob lastnem obolenju.

Novi dogodki.

Znižanje sodniških doklad. Kralj je podpisal zakon o civilno-sodnem pravdnem redu, ki pa bo uveljavljen šele s posebnim zakonom. Nadalje je kralj pri tej priliki podpisal zakon o ureditvi prejemkov sodnikov, s katerim se znižajo specialne sodniške doklade za 20%, nadalje doklade upravnih uradnikov za 20%, ter povišajo doklade oficirjev tako, da so sedaj izenačeni prejemki sodnikov, upravnih uradnikov in oficirjev. Z istim zakonom je ukinjeno tudi avtomatsko napredovanje sodnikov. Končno je kralj podpisal še zakon, s katerim se izenačujejo prejemki članov državnega sveta in glavne kontrole.

Tisoč žrtev eksplozije. Timesov hongkonški korespondent poroča, da je zletelo v zrak municijsko skladišče v južnokitajskem mestu Yunanfuin. Pri tej nesreči je izgubilo življenje, oziroma je bilo ranjenih nad tisoč oseb, med katerimi pa ni nobenega belokožca. Poškodovano je bilo poslopje angleškega konzula, razdejano pa je bilo popolnoma poslopje francoskega konzulata ter francoski misijon.

Uredba o oblastni trošarini. Službene Novine prinašajo uredbo o plačilu oblastne trošarine. Od 15. aprila se bo plačevalo na račun trošarine od 100 l piva 30 Din, od 100 l vina 50 Din, od 1000 kg

Delavstvo se zaveda svoje dolžnosti napram splošnosti.

Delavstvo Jugoslavije, organizirano v svojih gospodarskih strokovnih organizacijah in predstavljeno po delavskih zbornicah kot razrednih zastopnicah delavcev in nameščencev bo sedaj, ko je napočil čas, da se upoštevajo njegove težnje in potrebe, iste tudi jasno, s konkretnimi podatki utemeljilo. Imelo bo v vidu interes države, interes vseh produktivnih delovnih stanov (delavcev, kmetov, obrtnikov, trgovcev in razumnih) in ne bo nikdar sledilo takozvanim »gospodarskim krogom« ki so že svoj čas zamenjavali zasebno profitariske koristi z javnimi.

Poklicani smo, da rečemo svojo besedo. Zato smo jo in jo še bomo.

Vse v agitacijo za „Delavsko Pravico“!

ekstrakta, esence in eterskega olja z alkoholom 400 Din ter na vsako hektolitersko stopnjo likerja, ruma, konjaka, spirita in žganja 5 Din.

Izgon nemškega časnikarja. Dopisnik »Berliner Tageblatt« Theodor Berkes je dobil od belgrajske policije poziv, da

tekem treh dni zapusti našo državo. Objavil je namreč v »Berliner Tageblatt« članek pod naslovom »Massenmord auf dem Balkan«, kjer širi bolgarske neresnice in tendenciozno piše proti interesom naše države.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarji.

Viničarji in starostni sklad

Nedavno srečam starčka izsušenih lic, ko sneg bele glave, upognjenega k tlom, kar priča, da je mož že blizu osemdesetih let. Ker me poprosi daru, ga vprašam po njegovi preteklosti in po poklicu v mladosti. Bil je viničar nekoč, služil je in obdeloval vinograde raznim gospodarjem, užil mnogo gorja, vendar živel zadovoljno, čeprav večkrat v pomanjkanju. Sedaj je onemogel, izčrpan od trdega dela, sklonjen pod pezo let je primoran, ne po lastni krivdi, z beraško palico okrog, dokler ga bela žena ne reši. Na vprašanje, ali ima še ženo ali otroke, mi bridko potoži, da mu je žena že umrla, tudi nekaj otrok, drugi živijo kot viničarji v težkih gmotnih razmerah z družinami. Žalostne zgodbe sem slišal iz njegovih ust, takih in enakih slučajev bi našli mnogo. Solze, ki so mu pri tem privrele iz oči, so pričale, da si volasi starček govori resnico.

Clovek, ki je od 14. leta do sive starosti garal in se trudil za druge, mora danes po tej lepi vinorodni zemlji, katero je z lasnim znojem in žulji negoval, prositi mihodarov, uživati oponeseni beraški kruh, slišati marsikatero grenko, ker je krščanska usmiljenost baje že davno umrla.

Ob pogledu na tega viničarja-berača sem še le spoznal, kako važen in prepotrben korak je storila Strokovna zveza viničarjev s tem, da je razen podpornega in posmrtninskega sklada ustanovila še starostni sklad, da tekom let zbira potreben fond, iz katerega bodo od starosti onemogli viničarji dobivali nekako pokojnino. Mnogim viničarjem je bilo dosedaj že pomagano v nujnih potrebah v slučaju nezgode ali smrti v družini potom posmrtninskega ali podpornega sklada, tako bo tudi starostni sklad nudil prvo pomoč viničarjem na stara leta, ki so brezdomno izmed vseh strok delavstva za starost najmanj preskrbljeni. Ako bo diferenca med organiziranimi in neorganiziranimi viničarskimi družinami, katera je razvidna iz statistike, skržena na minimum, bo dana prilika, resno misliti na svoj »Viničarski dom«, kjer bi starčki viničarji poleg skromne pokojnine našli svoj prostorček na stara leta. Ali more še kateri trezno misleči viničar dvomiti o potrebi močne, strumne organizacije? Z združenjo močjo in trdnostjo se more tudi iz skromnih sredstev zgraditi velika stavba. Viničarji, vsi na delo, da bo naša stavba močna, trdna in obsežna!

A. M.

Viničarji. Delo je prevzel novi odbor: Predsednik Peter Rozman, tajnik Jože Košnik, odborniki: Mir Andrej, P. Kosič in Grlica Matej. Dekleta si sama določijo referentino. Tako bo stopala viničarska Krekova mladina v najtesnejšem stiku s strokovno organizacijo naprej in bo delavsko prosveto razširila v zadnjo viničarsko bajto.

Poselska zveza

Letni dopusti služkinj. Glasom § 10 »Poselskega reda« pripada vsaki služkinji po dveh letih neprekinjenem službovanju dopust za dobo enega tedna. Nastop dopusta naj se določi sporazumno z ozirom na potrebe gospodinjstva in na osebne razmere posla in sicer praviloma v času velikih šolskih počitnic. Poleg redne mesečne plače gre poslu za čas dopusta doklada za hrano v višini pol meseca v gotovini, ki se mora v polnem znesku odšteti ob nastopu dopusta naprej. Pravica do dopusta ugasne, ako posel odpove službo, ali ako je iz tehničnih razlogov iz službe odpuščen. Če je iz okolnosti razvidno, da je odpovedal gospodar poslu službo le zato, da bi preprečil pravico do poselskega dopusta, je posel upravičen zahtevati odškodnino v znesku, ki bi jo bil dolžan plačati gospodar za dobo preprečenega dopusta. — Služkinje, poslužite se pravic, ki vam jih nudi ta določba »Poselskega reda«. Tudi ve ste potrebne odmora.

Zasebni nameščenci

Zakaj je tu naša privatno-nameščenska organizacija?

Nekega I. U. a je prejem vabila za pristop v našo strokovno skupino privatnih in trgovskih nameščencev tako razljudil, da se je vsedel in napisal v »Privatnega nameščence« dolg članek. G. I. U. naj nam oprostijo. Ko bi vedeli, da je že organiziran, mu ne bi pošiljali vabila, naj se organizira. Naša parola, ki je G. I. U. ni opazil, je: Kar imamo, si priborimo le v organizaciji! S tem v sru smo šli na delo. Ker pa vemo, da za eno no nameščensko organizacijo naš čas ni zrel, gremo za tem, da organiziramo krščansko nameščenstvo, katero je še neorganizirano in ki se drugje noče organizirati. Kdor hoče, naj pristopi, kdor noče, naj gre, kamor mu ljubo! Ljubši nam je pa organiziran kot neorganiziran nameščeneec. Motiš se pa, če misliš, da je edino marksistična organizacija prava. Ni merodajno, kakšno teorijo organizacija premleva, glavno je, da dela v delavskem in nameščenskem

duhu in za dobrobit obojih. Marksistični zvezi ne odrekamo zaslug in tudi tega ne, da se je kapitalisti ne boje. Naš cilj pa bo dosežen takrat, ko bo strah kapitalistov popoln, to je, ko bo vse nameščenstvo organizirano. G. I. U. naivno vprašuje, če gradimo mogoče dr. Gosarjevo družbo. Zdi se nam, da to vprašanje ne kaže resnega človeka, posebno pa ne za strokovnega delavca, kjer mora prevladovati resno delo. Značilno za to vprašanje pa je, ker nam kaže neproletarsko miselnost sodrugov, ki radi tega še daleč niso na tem, da bi mogli svojo organizacijo monopolizirati; bodo moralni priti že drugi ljudje! Živi borba. — **Strokovna skupina privatnih in trgovskih nameščencev v Ljubljani.**

Pohorsko delavstvo.

Ako se peljemo z vlakom po Dravski dolini, imamo priliko občudovati krasne pohorske gozdove, kateri hranijo v svoji sredi še mnogo narodnega bogastva. Ako pa stopimo iz železniške postaje Brezno in gremo pičli dve uri po precej lepi okrajni cesti v hrib proti Ribnici, naletimo na kamenolome, kjer se lomijo in izdelujejo granitne kocke za cestni tlak.

Kamenolomi so eden od drugega precej oddaljeni, katere izkoriščajo tri tvrdke in

Din dnevno in to v akordnem delu pri 10 urnem delovnem času. Navadno je, kar dela oče, dela tudi sin in tako se tudi tukaj mladi fantje urijo v kamnoseškem delu, ki je seveda popolnoma prosta obrt, kar pač ni priporočljivo, ker bi kamnoseška industrija z dobro izučeni in izvežbani močmi lažje konkurirala inozemski produkciji, ki je v izdelovanju tega materiala veliko bolj na višku.

O kulturnem življenju do danes pri teh ljudeh še ne more biti govora. V Ribnici je sicer Kat. izobraževalno društvo, katerega pa posejajo bolj kmetijski fantje in dekleta, ter se istega delavskega mladina ne vem iz kakšnega razloga ne poslužuje. Živijo neko življenje popolnoma zase, nekako ločeni od ostalega sveta, svoj poseben način življenja, katerega hočem tudi nekoliko opisati.

Pretežni del njihovega življenja se odigrava pri delu v kamenolomu, v prostem času pa, posebno ob nedeljah v gostilni, katerih je v Ribnici kakor tudi povsod drugod več kot preveč. Mnogi zelo pijejo in pretežni del svojega težko zasluženega plačila pustijo po gostilnah. Toda ne, da bi bilo to ljudstvo hudobno, nikakor ne. Casopišna poročila zelo redkokrat omenjajo te kraje, da bi se vršil kak uboj ali umor, kar je na Dravskem polju ob vsakem večjem prazniku.

Pijejo torej iz golega dolgočasja, saj ne vedo kaj početi. Do pred nedavnim časom jih ni nikdo navajal k dobremu, in mlad fant ko je zapustil šolo je nadaljeval svoje življenje v gostilniški sobi. Pozabijo vam vse, pisati, čitati, sploh vse, kar so se v šoli naučili, misleč, da je to samo balast za življenje. Prizadeti gg. industrijanci naj pogledajo malo drugam, kako se skrbi za naraščaj, iz katerega bi potem gotovo tudi dobili dobre delovodje in polirje, katerih sedaj tako primanjkuje in jih morajo klicati od drugod. Pridnejše in bolj nadarjene naj bi se dalo s kako podporo v kamnoseško šolo, kar bi pri ostalih podvojilo pridnost in intenzivnost v dobrem izdelovanju tega blaga. Brez dobrega obrtnega naraščaja ne bomo nikdar prišli do kvalificiranih delavcev v tej ali oni stroki.

Rekel sem že, da mladina izgublja svoj prosti čas po beznicah in gostilnah, kjer se gotovo ne čuje ničesar dobrega. Treba bo resno misliti na ustanovitev mladinske organizacije, katera bi nudila versko in moralno oporo ter poleg tega tudi dovolj razvedrila. Knjižnica, telovadba, šport itd. strnjeno društveno življenje, katero bi silno blagodejno vplivalo na vzgojni razvoj mladine. Ako trdim, da so starejši delavci za vsako stvar, pa najsi bo še tako enostavna in dobra, težko dovzetni, je krivda v tem, ker niso bili v tem duhu vzgojeni. Zato je nujno potrebno, da vsaj mladino okrenemo na novo pot. Ali bi ne bilo dobro, da enkrat v prizadetimi mlajšimi in njihovimi stariši razmišljamo o tem, kako to vrzel izpopolniti. Začetek bo težak in mnogo jih bo omagalo, toda naj to nikogar ne straši. Vsak bo vesel v poznejšem življenju uspehov in sadov svoje-ga dela. Koliko denarja in zdravja bi se

★ Dne 28. julija 1929

TABOR

na Sv. Joštu

Pridimo, zborujmo in razgovorimo se! Treba je, da se od časa do časa utrdimo v svoji smeri

Kovinar, usnjar, tekstilec in vsak zaveden strokovničar, vsak krekovec je dolžan da pride na tabor

Na svidenje, tovariši!

zaposlujejo okrog 500 delavcev. Največji kamenolom je v Hudem kotu firme A. Res in drug iz Zagreba in ima razmeroma zaposlenih tudi največ delavcev, drugi malo manjši je v Josipdolu last inž. M. Lenarčiča, kateri ima tudi gorsko železnico, dalje tretji najmanjši je pa na Vuhreški strani, katerega ima v najemu firma Ehrlich & Co. iz Zagreba in se je šele lansko leto začelo z delom.

Rekel sem, da živi pretežno od kamnoseškega dela okrog 500 delavcev s približno 300 družinami, kateri imajo deloma lastne hišice z malim vrtom in njivico, drugi so na stanovanjih pri imovitejših kmetih, katerim morajo vsako leto najemnino za stanovanje odslužiti z delom, tretji pa imajo stanovanja pri podjetniku. Slednjih je seveda zelo malo.

Delavci zaslužijo povprečno 40 do 55

oddahnil. Toda, kaj? Mar ne leži tam dvajset korakov pred njim zopet tak škorenj? Gašper se je vzravnaval ter pomislil, če morda le ni pijan in da v tem stanju vidi nocoj same škornje po cesti? Ne, bil je pravi škorenj, par onega, ki ga je imel preje v roki. Ne on, pač pa oni, ki je škornje izgubil, mora biti nasekan. Tepec neumni, da je moral škorenj tam pustiti, sicer bi imel sedaj že lahko par skupaj. Sicer pa tudi ni taka reč, ako gre teh sto korakov nazaj. Privezal je tele k smreki ter se vrnil po klancu nizdol. Toda, nobenega škornja nikjer. Kot začarano. Iskal je in iskal, a vse zaman. Srečal ni nikogar, tudi prehitel ga ni nihče, zato mu je bilo nerazumljivo, kam je obuvalo tako hitro izginilo.

Nabrskan se je obrnil, da odveže tele in gre dalje proti domu. Tele? Nikjer sledi o kakem teletu. O pač, vrv je bila še privezana k smreki, ni bila odvezana, ne prerezana, tele se je snelo iz zanke. Žimrovec je pričel besneti. Brez teleta, začaranega pa vendar ni maral domov. Mogoče je tele, potem ko se je oprostilo zanke, letelo nazaj k »Solncu«. Torej nazaj, v trg nazaj, v — gostilno!

Nihče se ni zmenil zanj, ko je stopil med pivce. Le ta in oni mu je nazdravil, kot običajno. Končno ga je gostilničar tako »mimogrede« vprašal, kdaj misli vendar domov. Za tele ne bo dobro, ako

bo toliko časa stalo na mrazu, ko je bilo prej v toplem hlevu.

Žimrovec je izpod obrvi pogledoval na vse strani, toda nikjer nič sumljivega, na nobenem obrazu niti sence nasmeha. Nato je povedal celoten dogodek. Vsesplošno začudenje. Oštir je pa vstal, češ da bo pogledal, ni li tele v hlevu in da ne bo dvakratnega pota, je vzel Gašperja kar seboj. Pred hlevom nič, prostor v hlevu, kjer je prej stalo tele, je bil prazen. Dopovedoval je Žimrovcu, da je nemogoče, da bi bil kdo tele ukradel, sicer bi ga ukradel z vrvjo vred. Nič drugega ni kot to, da se je tele izmuznilo iz zanke, sedaj pa nekje leta okoli, zjutraj, ko se zdani, bo pa samo prišlo nazaj, ali pa ga bo kak sosed odvedel v svoj hlev, dokler ne izve, čigavo je. Nato je pokazal Gašperju še drugo tele in mu svetoval, naj sedaj to kupi. Toda Žimrovec je bil ves divji ter ni hotel o kupčiji ničesar slišati. Ko je stopil v gostilniško sobo, je natarica ravnokar postavila pet litrov na mizo, kot izgubljenost stavo ter se ni genila, dokler ni Gašper nergaje plačal.

Pivci stave so ga pričeli zbadati in nekdo je celo rekel, da bi gotovo tudi vsakdo izmed njih tako stavo izgubil, če bi ga imel toliko pod kapo kot Žimrovec.

»Kaj blebataš?« je vzrastel Gašper. On da bi bil pijan? Bolj trezen je kot vsi, kar jih je v gostilni. Oštir je pomembno zažvižgal ter menil, da to pa

W. R.:

Sejmska zgodba.

V gostilni »pri Solncu« je bilo zelo živahno, kajti ravnokar je minul največji letni sejem. Marsikateri izmed kmetov, ki so dobro prodali, je obsedel za mizo in nikamor se mu ni mudilo. Med zadovoljneži se je nahajal tudi Gašper Žimrovec iz Spodnjih Lazov, trgovec z živino. Dva para težkih volov in šest prašičev je dobro prodal. Le to ga je jezilo, da ga je kupčija toliko zamudila, da ni bilo nobenega teleta več na sejmu, ko je hotel dva kupiti, ki jih je nujno potreboval v domači vasi. Godrnjaje je hodil okoli ter končno zavil k »Solncu«.

Cez nekaj časa je šel zopet proti onemu koncu, kjer so po navadi stala teleta, dasi je vedel, da je pot zastoj. Čemern kot je bil, si ni mogel drugače pomagati, kot da jo je še enkrat mahnil v gostilno.

»Kaj pa ti gre narobe danes?« ga je vprašal gostilničar. »Kaj, telet nisi dobil? To je torej vzrok tvojim kletvnam? Saj lahko pri meni dobiš telet, kolikor hočeš.«

Komaj je oštir te besede izustil, že sta stala v prostornem hlevu. Kmalu sta bila edina za ceno, Gašper si je izbral stalja najlepše, a zato samo eno tele. Ko je zopet stopil v gostilniško sobo, ni bilo

na ta način prihranilo, koliko nesreč in družinskega gorja odvrnilo.

Treba bo misliti tudi na gospodarske organizacije n. pr. konzum. Delavec bo le takrat močan, kadar se bo tudi gospodarsko osamosvojil. Podjetnejši bi naj v zvezi s tem začeli z delavskimi kuhinjami, katerih namen naj bi bil nuditi čim cenejšo in dobro hrano delavcu, za kar se vsaj danes ne more trditi, da je na razpolago.

Velike važnosti za pohorsko kakor tudi za vse delavstvo sploh je tudi strokovna organizacija. Neorganiziran delavec je prepuščen popolnoma sam sebi, dočim ima strokovno organiziran delavec svojo moč in oporo v skupnosti in združeni moči vsega delavstva, ki nastopa kot en moč za svoje pravice in proti vsem krivicam, katere se mu gode. Naloga vsega pohorskega delavstva je, da čimprej dosledno izvede strokovno organizacijo do zadnjega svojega tovariša, ker šele potem bo delavstvo zavarovano proti vsakomur, ki bi ga hotel izkoriščati in živeti na njegov račun.

Veliko nalog še čaka delavstvo, treba bo mnogo resnega dela in dobrih voditeljev, katerih naloga bo to izpeljati. Dal Bog, da bi se kmalu izobrazili za blagor in dobrobit ubogega pohorskega delavstva.

Upam, da mi tega članka tisti, katerih se tiče, ne bodo vzeli za zlo, saj sem bil, v kolikor mi je bilo mogoče, popolnoma objektivni, ker želim, da bi pri prizadetih dvignil zanimanje za delavsko kulturo, ostale tovariše čitatelje našega lista pa nekoliko boljše seznaniti z Pohorskimi kruhorci, katerih življenje se razvija povsem drugače od industrijskega delavca.

Drugič pa mogoče še kaj več o življenju in razmerah lesnega delavstva po Dravski dolini in Pohorju. Rozman J.

Krekova mladina.

Borčevski tabor na Sori

V nedeljo 14. julija ob pol 6 smo ugasnili sveti ogenj tabora Nove moči. Ogenj je gorel ves teden in se ni zmenil za deževne dni prve polovice tedna. Ravno v dežju se je najbolj izpričala trdnost in moč fantov. Vztrajali so pri tabornih službah in ni jim zmanjkalo šal. »Taboriti« so zgradili do tabora po bregu Sore lastno stezo in so tako dostop k taboru naredili krajši in lažji. Večerni zbori so bili na splošno resni. Fantje so čitali, recitali, peli, se razgovarjali, no, tudi šalili, saj mlad človek ne sme samo mozevati. Ob desetih pa je vstal »tabornik«, položil zeleno vešico in vsi so vstali in tiho molili, morda še nikdar tako resnično in globoko kot tedaj. Nočne straže so bile vedno na mestu. Le nekoč je prejšnja straža Dragota »premalno« zbudila in je ta za pol ure »potegnil«. Seveda je imela zjutraj ob petih straža vedno precej dela, da je vse »izbubila« iz dek (včasih je bilo precej hladno). Jutranja telovadba pa je razmajala zaspane kosti. Kakih posebnih nesreč nismo imeli, edino to, da so Drago to ušle hlače po vodi in da je ta

le ni res. Stavi pa še enkrat pet litrov, da tudi drugega teleta ne bo pripeljal domov, ako ga kupi, seveda. »Velja?«

Gašper je udaril po mizi, da je vino brizgnilo na vse strani in kozarci zapeli. »Pripelji tele sem, ako ni dražje kot ono začarano.« Prijel je za palico in si popravil klobuk, pri vratih pa se je obrnil napram pivcem rekoč: »To pot bodete pa vi plačali!«

Zunaj je dobro pregledal, ako je zanka dobro pritrjena, nato pa je odšel kot v prvo. Kmalu je bil zopet na klanecu, po katerem je pa sedaj stopal v precej zavilnih krivuljah. Na smreki je še vedno bila pritrjena vrh, škornja pa nikjer več, nekdo ga je medtem moral pobrati.

Naenkrat začuje desno v gozdu bleket teleta. Gašpar je obstal. To je vendar njegovo tele, izgubljeno tele. Pri svitu lune je razločno videl, da je stalo poleg bukve. Samo ponj mu je treba.

Skočil je čez obcestni jarek, ne tako pa tele, ki ga je vodil s seboj. To se je balo temnega gozda, in se z vso silo upiralo Gašperjevi nameri. Gašper je vlekel in vlekel, tele pa je podvojilo svojo odporno moč. Ono prvo tele pa je še vedno stalo poleg bukve ter se na vse pretege drlo. Gašper je zaklel, skočil zopet na cesto ter tele privezal k oni smreki, kot poprej. Toda, sedaj se je pa prepričal, da je bilo vse v redu in dobro pritrjeno. Zasukal se je ter skočil

žalostno gledal za njimi. Ali se je tiste dni zamašila turbina v Medvodah, tega ne vem.

Razumevanje je bilo dobro in čim dalje boljše. Seveda brez »špetira« tudi ni šlo, za to sta že Drago in Polde poskrbela. Seveda ni bilo za res in zabave je bilo na ta račun pač dovolj. Kuharji so bili kos svoji nalogi. Zgodila pa se je seveda tudi nesreča, da se je fižol prismodil. Pojedli smo ga vseeno.

Tabor sam je bil lepo postavljen, na lepem kraju. Postavljeni so bili trije šotori borčevskega tipa in lastne izdelave. Tabor je bil opremljen z vsemi pritiklinami, okoli šotorov so bili skopani globoki jarki, pred srednjim šotorom je bil postavljen jambor s prapori, kuhinja je bila srečno postavljena.

Dne 14. julija pa smo se s težkim srcem poslovili od taborišča. Za nami je ostal prazen prostor, mi pa smo se odpeljali v Ljubljano v ropot, prah in v dnevne skrbi.

Tako delamo Borci. Vabimo vse delavske starše, da nam zaupajo svoje fante, da se v naših vrstah vzgoje v delavskem duhu in zmislu borčevskega zakona.

Od 4. do 15. avgusta pa se vrši taborni tečaj otov (voditelj naših krdel). Šoli otov posvečamo prvo skrb, ker hočemo, da bodo starši s me li zaupati otroke našim voditeljem. Na tem tečaju bo tudi več fantov polagalo obljube. Obljuba je najslavesnejši čin organizacije.

Fantje, pogum in naprej! Vi drugi pa, bodite nam prijatelji in podprite nas v težkem delu!

Zivi borba!

Vedite: 28. julija je tabor na Sv. Joštu. Naj nas bo čim več! Pridite vsi in pripeljite svoje s seboj! Agitirajte!

Tabori. Vršili se bodo naslednji tabori: 15. avgusta Gora Oljka, 18. avgusta Sv. Trojica nad Vrhniko, 25. avgusta Kum, 8. septembra Homec.

Izlet na Limbarsko goro. Podružnica v Mostah priredi v nedeljo 21. julija izlet na Limbarsko goro k sv. Valentinu.

Litija. Vršil se je že fantovski sestanek. Le tako naprej in ne odnehajte. Držite! Čitajte Ogenj in Delavsko Pravico! Stvorite tesno družino, ki je ne bo mogoče razdvojiti.

Krekova mladina novemu ljubljanskemu škofu. Ob priliki posvetitve dr. Gregorja Rožmana v ljubljanskega pomožnega škofa je Krekova mladina posvečencu poslala sledečo čestitko: Krščansko socialistična mladina se veseli Vaše posvetitve in Vam iz vsega srca želi božjega blagoslova na poti Vašega vzvišenega dela. — Krekova mladina.

Belgrajske slike.

Ni mogoče primerjati srednjeveškega Belgrada z današnjim. V trdnjavi je stoloval turški paša. Pred sto leti je dobil paša sovladarja v osebi srbskega kneza, ki je stoloval v mali hišici na Topčider-skem brdu. Danes pa je Belgrad prestolnica jugoslovanske države (220.000 lju-

v goščavo po izgubljeni tele. To pa ni stalo več poleg bukve, pač pa nekoliko nižje dol. Vzel je ono smer ter se dvakrat položil po zemlji, kot je bil dolg in širok. Ko se je v drugič pobral od tal, ni bilo o teletu nobene sledi. Posluhnil je in prav od daleč se mu je zdelo, kot bi bilo bleketanje teleta, a tudi to je utihnilo.

Srdit je počasi stopal v breg na cesto da bo s teletom odšel vendar že proti domu. Toda, ojoj, teleta ni nikjer! Koliko časa je stal tam z odprtimi usti, nihče ne ve prav natančno. Tu pa ni vse v redu, teleta so začarana. Sedaj namreč niti vrvi ni bilo več okoli smreke.

Sicer tako tihi gozd je sedaj začul divjanje in besnenje kot morda še nikoli. Po dolgem času si je otrl s čela pot. Kaj mu je storiti? Ako gre domov, izgubi vsako sled za teleti, kdo ve kaj se je z njima zgodilo? Vsekakor bo bolje, ako ostane v bližini dosedanjega hleva telet. Torej, nazaj v trg in — seveda, kam drugam kot k »Solncu«!

Ko je Gašper Žimrovec odprl vrata gostilniške sobe »Pri Solncu«, sta oba njegova teleta stala sredi med mizami in pivci. Divji krohot je Gašperja spremljal, ko je stopil do mize, na katero je natakarcica zopet postavila pet litrov vina.

»Ti, duša oštirska, vrag tiči v tebi, prav gotovo. Ne, ampak s teboj pa ne stavim nikdar več!«

di), ki napreduje z bliskovito naglico. Ljudje, ki so videli mesto pred petimi leti, ga danes več ne poznajo.

Podobno kot Rim stoji tudi Belgrad na več gričih. Dolge in široke ceste so že precej asfaltirane, mnogo jih je pa še tlakovano po turško. In že zaradi teh poslednjih, katerih število se vedno krči, je vredno, da si zavarovan zoper nezgodo. Tudi tramvaj ima najbrž radi slabih cest še danes ogromno prometa, ki je pa razumljiv tudi vsled velikih razdalj. Stopiš na začetek ulice, pa ji ne vidiš do konca. Belgrad je že danes vlemesto, v katerem se izgubiš, če ga ne poznaš. Palače uradov rastejo kot gobe po dežju, banke zidajo, kapitalizem gradi ogromne palače. Vse luksuzno. Zidarjev gotovo ni tu brezposelnih. Vidiš novi parlament, ki bo gotovo nekaj časa muzej parlamentarizma; glavnačar mrko gleda v svet iz za novega parka; raste tretje in četrto poslopje univerze. Prejšnja trdnjava izginja. Na njenih terasah se preliva greda v gredo; parki ti nudijo senco, ki je dobiš v še večji meri v eno uro oddaljenem Topčideru. Belgrad raste, vidiš, da je tu stekališče in zbirališče ljudskega bogastva mlade države. V večernih in nočnih urah si pa išče buržuazija zabave v raznih barih, »pozorišnih« pri posrečenih in neposrečenih nastopih glumcev ter slanih in neslanih šalah. Podnevi drevi, da si nagradi denarja, ponoči zapravlja. In to mesto bo še rastle. Nameravana mostova do Zemuna in Pančeva bosta po dovršitvi odpravila omenjeni mesti in Belgrad bo na obeh obalah Save in Donave.

Na periferiji današnjega mesta pa živi delovno ljudstvo, ki vse to ustvarja. Temni dimniki tovarnen se dvigajo visoko v nebo. Povsod jih je polno, kamor se ozreš. V sredini mesta vidiš proletarce-izvoščike. Na svojih vozičkih leže in prežive več kot pol življenja, čakajoči na delo. Invalide vidiš. Borili so se za domovino, navdušeno, danes jih nikdo ne pozna. Prepuščeni so sami sebi, svoji usodi ter milodarom dobrih ljudi. Trpe, pa ne najdejo pravice. Razvajena gospodična pa pestuje psa.

Buržuazija je nepoznana ljudska bol ali je pa noče videti. S smehljajem gre preko nje in se norčuje iz vsega. Proletariat se počasi prebujajo. Palača Delavske zbornice je lep dokaz za to. Čitalnica, dasi mala, ni napolnjena kot ljubljanska. — Na konferenci železničarjev 29. junija: srbski delegati hite naročat črno kavo. Slovenski delegat: pa kaj je to, konferenca ali restavracija? To ne gre! Srb: e, pa pusti nas, brate! — V pravoslavni saborni (patriarhovi) cerkvi, ki je po velikosti kot ljubljanske Križanke: pop poje naprej, pevci-lajiki mu odgovarjajo. Na glavni steni je vrsta svetih podob. Ob koncu cerkve vzoren oltar, na katerem blesti napis: Ljubite pravoslavje — ljubite srbstvo! Cerkev je prazna. Polna itak ni nikoli, kajti če ljubiš srbstvo, ljubiš tudi pravoslavje, tako si misli Srbin.

V glavnem mestu si. Kamor prideš, povsod sama nezaupljivost, povsod te vprašajo, odkod si. Negotovost občutiš in zadovoljen si, da odhajaš domov, čeprav bi bilo dobro mogoče, da bi ostal. Kajti dobro hotečih ljudi manjka in slovensko delavstvo kot ostalo čaka in bo čakalo organizatorjev.

Tedenske novice.

Maribor. Vabilo na redni letni občni zbor, ki ga bo imela I. delavska hranilnica in posojilnica, r. z. z. o. z. v Mariboru, v nedeljo 4. avgusta 1929 ob 9 dopoldan v pisarni JSZ na Koroški cesti 1 s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo načelnika in nadzorstva. 3. Odboritev računskega zaključka za leto 1928. 4. Volitev novega odbora in nadzorstva. 5. Slučajnosti. — Če bi bila udeležba nezadostna, se bo vršil pol ure pozneje nov občni zbor, ki bo sklepčen ob vsaki udeležbi. — Odbor.

Škofovo posvečenje g. dr. Rožmana. Zadnje nedeljo je bil v ljubljanski stolnici slovesno posvečen za pomožnega škofa s pravico nasledstva ljubljanske škofije dr. Gregor Rožman. Posvetitev je izvršil ljubljanski knezoškof g. dr. Anton B. Jeglič ob asistenci krškega škofa g. dr. Srebrniča in mariborskega škofa g. dr. A. Karlina. Posvečenje se je izvršilo na najslavesnejši način. Ob tej priliki je Jugoslovanska strokovna zveza poslala

novemu škofu sledečo čestitko: K Vašemu posvečenju Vam Jugoslovanska strokovna zveza izreka najpristronejšo čestitko z željo, da Vam Vsemogočni, ki Vas je izbral za svojega apostola, nakloni obilno blagoslova v težkem in odgovornem delu. Z izrazom iskrenega spoštovanja — Jugoslovanska strokovna zveza.

Christofov učni zavod je priredil prejšnji ponedeljek stenografično tekmo. Diktiralo se je pet minut z brzino sto besed na minuto. Prva je bila gdčna Valburga Cimerman iz Ljubljane, druga Mara Čop z Jesenic, tretja gdčna Valeska Fabinc iz Ljubljane.

Pri mednarodnih tekmah katoliških telovadcev je bil prvi Ivo Kermavner, drugi Drago Ulaga, oba slovenska Orla. Tekmovali so: Čehi, Slovenci, Avstrijci, Nemci, Belgijci in Francozi.

Zadružni zakon. Takoj po nastanku nove države (SHS) se je pričelo z delom za novi zadružni zakon. Načrtov nebroj. Zadnji čas je bila stvar že precej daleč. Sedaj pa se je reklo, da ni umesten enoten zadružni zakon, da sta potrebna dva zakona, eden za kreditne, eden pa za gospodarske zadruge. Gre tudi za to, ali sme imeti član več glasov. Srbske zadruge pravijo da ne, prečanske pa da.

Pri javni borzi dela v Ljubljani je delo na razpolago: Moškimi: 19 hlapcem, 20 gozdnim delavcem, 1 stavb. ključavničarju, 1 livarju, 15 kovačem, 8 mizarjem, 3 žagarjem za venecijanko, 4 čevljarjem za splošno delo, 2 šteparjema, 1 peku-ficiju, 25 zidarjem, 2 fasadnima zidarjema, 5 tesarjem, 3 pleskarjem-sobo slikarjem, 1 sodarju, 1 boln. strežniku, 3 minerjem za kamnolom, 4 kamnosekom, 3 tapetnikom, 1 dežnikar. pomočniku, 1 pečar. pomočniku, 30 rudarjem, 8 krojačem, 1 točilcu, 6 kleparjem, 1 elektromonterju, 1 kurjaču, 17 vajencem. — Ženskam: 1 tamburari, 1 šivilji, 1 kuharici, 3 služkinjam, 1 pletilji, 2 provizij. potnicama.

Pri borzi dela v Celju je delo na razpolago: 4 hlapcem za konje, 4 hlapcem za govejo živino, 10 poljskim delavcem, 1 majerju, 2 oglarjema, 1 kamnoseku, 1 steklar. pomočniku, 1 lončarju, 3 ključavničarjem za orodje, 3 železostrojarjem, 2 stavb. ključavničarjema, 2 kovačema, 1 kleparju, 3 mizarjem, 7 sodarjem, 1 cirkularistu, 3 pomož. delavcem za rezanje frizov, 2 krojačema, 4 čevljarjem za splošna dela, 3 pekem, 2 prodajalcema sladoleda, 8 zidarjem, 6 strežajem, 5 slikarjem-pleskarjem, 1 strojniku, 17 vajencem.

Pri borzi dela v Mariboru je delo na razpolago: 30 hlapcem, 2 kleparjema, 4 žagarjem, 3 sodarjem, 2 kolarjema, 2 mizarjema, 4 mizarjem, 2 železostrojarjema, 1 podkov. kovaču, 1 tapetniku, 4 čevljarjem, 1 peku, 1 trg. slugi, 4 prirezovalcem za tovarno čevljev, 4 strojnimi delavcem za tov. čevljev, 1 natakarcju. Vajencem: Pekovske, kleparske, usnjarske, kolarske, ključavničarske obrti in trgovske stroke.

Razno.

Rusko-kitajski spor

Zadnji čas valovi gladino meddržavnih odnosov rusko-kitajski spor. Gre za mandžursko ali vzhodno železnico. Imeti jo hočejo Rusi, ki so jo zgradili preko kitajskega ozemlja (Mandžurija). Ta železnica je stala pod rusko upravo. Sedaj je nacionalna revolucija visoko dvignila kitajsko narodno zavest. Proletarsko gibanje je kar utonilo v nacionalističnem navalu in vsak izrazitejši pokret proletarskih ruskih mas je bil zadušen v kali. To je ozadje celega spora. Mandžurska železnica je le oblika spora, ki je privredel tako daleč, da Kitajska mobilizira in premika svoje čete, ruski delavci pa izjavljajo, da so pripravljene zamenjati kladivo s puško. — Mislimo, da kljub veliki vojni nevarnosti do vojne ne bo prišlo, ker Rusija danes ni v stanu postaviti se proti Japonski in Angliji, ki so vsi skupaj udeleženi pri kitajskem vprašanju. Na drugi strani pa ostri nastop Rusije ne bo brez uspeha, ker bo ohranila svoje koncesije, na drugi strani pa bo ohranila ugled med kitajskim proletariatom — in vpliv. In to je najbrže glavno.

Moderno. Kuharica: Gospa, to si prepovem, da bi me oštevali, če pridem šele o polnoči domov. Ne zamenjavajte me s svojim gospodom soprogom!

Na kliniki. Profesor: Vidite, gospodje, desna noga tega bolnika je krajša kakor leva in zato šepa, kaj bi vi storili v tem slučaju, gospod Levič? — Dijak Levič: Jaz bi tudi šepal!

Deset zlatih nauk za mladino.

Ne odteguj se trdemu delu, kajti brez dela ni uspeha. Najsrečnejši je oni človek, kateri je našel posel, ki ga z veseljem vrši. Delo utrjuje značaj. Ne sramuj se, ako si si pri delu umazal roke. Imej pa tudi stremljenje za napredek. Na spodnjem koncu lestve je vse polno onih, ki ne marajo za delo. Ti pa si moraš prizadevati, da se povzpneš vrh lestve.

Izobrazuj se, kajti v prihodnjem desetletju bo bolj kot kdaj poprej veljalo, kolikor kdo zna, toliko velja. Ako je bila tvoja izobrazba pomanjkljiva, pomagaj si sedaj sam. Na razpolago imaš brez števila poučnih knjig, potem razne poučne tečaje in v zadnjem času radio. Ne zavrzi knjige, ako je nisi na prvi mah razumel.

Ne zanemarjaj zdravja, ker slabotno telo je neprestano ovira zdravemu duševnemu razvoju. Naš narod je vajen trdega dela in s tem si krepi telo. Manj važnosti pa polaga na zdravje, posebno pa na higijeno. Bodi zmeren v jedi, še mnogo bolj pa v pijači. Izogibaj se dolgočasja in bodi vedno vesel. Važni pripomočki k zdravju so, da ne vidiš kadar tako treba in ne slišiš. Opusti navade, katere te mehkužijo.

Nikoli pa ne pozabi dati duši in telesu potrebnega počitka in razvedrila. Spanec jebožji dar človeku. »Zgodaj spati in zgodaj vstati.« ta pregovor je dandanes le še malo kje znan. Popolno-

ma napačno dela oni, ki spreminja noč v dan in dan v noč. Lok, ki je vedno napeč, zgubi na prožnosti.

Zgodaj se vadi ceniti vrednost pošteno pridobljenega premoženja. Ne bodi razsipek, brzda se v brezmišelnem zapravljanju ter živi razmeram primerno. Ne izdajaj denarja, ako nimaš svojega lastnega. Izogibaj se dolgovanjem kot bi se izognil samemu vragu. Vedno si zabeleži svoje izdatke.

Tvoja stanovska dolžnost ti bodi prvo pravilo, zanimaj pa se tudi za druge stvari. Povsem razumljivo je, da posvetiš vse svoje sile poklicu, katerega si si izbral za življenje. Vendar pa bodeš v dozoreli življenjski dobi pogrešal nekaj, ako se ne bodeš zanimal za nobeno drugo stvar. Vrtnarstvo, čebelarstvo, godba, študij katerekoli vede, vse to bistri razum in je kot sprememba v normalnem življenju jako priporočljiva.

Bodi športnik in zanimaj se za igre. Vsak zdrav mladenič in mladenka naj bode član telovadnega društva, katero goji tudi šport. Dandanes je take prilike povsod dovolj, Orel je ustanovljen v vsakem kraju. Da pa je telovadba in šport jako ceneno razvedrilo, se je lahko že vsakdo prepričal. Tudi po težkem celodnevem delu telovadba ne škoduje.

Bodi previden pri izbiri prijateljev, posebno pa svojega druga ali družice za življenje. Ni lahko stvar, poiskati si dobrega, iskrenega in nesebičnega prijatelja. Še težje pa je, izbrati si družico, ki ti bo v resnici prava, poštena krščanska žena oziroma druga, ki ti bo pošten mož. Brez števila zakonov je sklenjenih samo

radi čednih zunanosti in mogoče še radi boljših manir in obnašanja. Tudi to je važno, vendar pa ni vse in še dolgo ne vodi do prave sreče. Enaka značaja, smisel za skupnost, nesebičnost, pred vsem pa ljubezen, to so predpogoji za srečen zakon. Žal pa, da je dandanes rado le narobe, najpreje ljubezen in zakon, o omenjenih stvareh pa razmišljata pozneje, ko je navadno prepozno, ker jima manjka ena ali druga čednost.

Vzgajaj se v nesebičnosti ter bodi vedno pripravljen bližnjemu pomagati. Ne skušaj nikdar samega sebe poviševati s tem, da druge ponižuješ. Ne govori o samem sebi, skušaj, da niti ne misliš sam nase. Sebičen človek je baš tako neprijeten, kot pomehkužen in pokvarjen otrok. Ni ga večjega veselja kot je ono, ki ga napraviš svojemu bližnjemu. Pomagati bornemu fantu ali dekletu, ki bi brez tvoje pomoči postala nesrečna, prinesiti nekoliko svetlobe v življenje, v katero bi sicer nikdar ne prodrl solnčni žarek — o takih stvareh ne bodeš bral v časopisju, a prav radi sličnih dobrih del bodeš imel več veselja do življenja.

Pred vsem pa si utrjuj značaj. Značaj je temeljni kamen življenja. Slediti moraš Kristusu Kralju, to je tvoje poslanstvo na tem svetu.

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1356 Din, za 100 avstrijskih šilingov 800.42 Din, za 1 dolar 56.87 Din, za 100 francoskih frankov 222 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.20 Din, za 100 lir 297.75 Din.

Za kratek čas.

Neki hišni posestnik je imel v hiši stanovaleca, ki ni bil nič kaj točen s plačevanjem stanarine. Ko je bilo četrletje zopet okoli in denarja od nikjer mu je napisal vljudno pismo: »Dragi gospod! Žal mi je, da Vas moram obvestiti, da še nimam stanarine poravnane. Prosim, da to storite v kratkem.«

Z naslednjo pošto je posestnik prejel ta-le odgovor: »Gospod! Ne vem, kako pridem jaz do tega, da bi Vašo stanarino plačeval, saj še svoje ne morem.«

Hitro gre. Kaj? Deset dinarjev zahtevate za košček meša? Predno ste ga obrezali, ste pa rekli sedem dinarjev petdeset! — Mesar: Medtem so pa cene poskočile.

Prav po logiki. Liza: Kako to, da ne daš možu ključa seboj, ko gre zvečer v gostilno? — Lenka: Čemu neki? Saj tako nikdar ne najde luknje v ključavnici, ko se vrne domov.

Spoznal ga je. Baron (ki se poteguje za roko milijonarjeve hčere): Iz stare rodovine sem in štejem 40 prednikov. — Milijonar: Koliko pa upnikov?

V šoli. Učitelj: Povej mi, Janeček, kje je srce? — Janeček molči. Učitelj (ga potipa za prsi): Ali ne čutiš tu nobenih udarcev? — Janeček: Te čutim navadno bolj globoko in od z a d a j.

Praktičen zdravnik. Tu imate recept in naročite to v lekarni; če bo pomagalo, sporočite mi takoj, jaz imam namreč tudi v a š o b o l e z e n.

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspešneje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1895

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonijalni, manufakturni in galanterijski in je vsled tega v stanu ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kuret

»Striček,« je rekla in ga prišla za roko, »saj vidite, da se Antoine šali. Pustite ga, prosim vas.«

Gledala ju je pazljivo. Tresla se je med obema moškima, ki sta se zasovražila. Antoine izraza ni izpremenil in pogleda ni umaknil. Stari pa, ki je čutil, da se Henriettina roka trese v njegovi, se je poskusil premagati in jo slušati. Dejal je s še prav razsrjenim glasom:

»Prav imaš, Henrietta. Minilo ga bo. Kadar bo v uniformi, bo pač prav zanj, da uboga. Kaj ne, Antoine?«

Antoine ga je zavrnil:

»Ne poznate svojega nečaka, stric Madiot. Če bodo vaši oficirji vljudni z mano, bo že nekako. Če pa ne...«

Stresel je prste in tlesnil z njimi:

»Ah, strela, jim že posvetim!«

In ko je tako govoril, mu je bil v obrazu tako čuden izraz, da se ga je stari Madiot na skrivoma ustrašil. Videl je stari že pri drugih ta pogled predrznega in užaljenega Bretonca, pri vojaki, ki so končali po bataljonih v Afriki. Požrl je odgovor.

»Čuj, Antoine!« je rekla tedaj Henrietta. »Nisem ti nameravala povedati, če pa res ne zaupaš častnikom, te lahko zagotovem, da boš imel vsaj enega, ki te bo ščitil.«

»Koga pa?«

»Prepričana sem, da mi ustreže. Prosila bom, da bo njegova mati prosila zate. Je samo rezervni častnik, a nastopi januarja meseca svoj rok pri tvojem polku. Ali uganeš?«

»Ne.«

»Gospod Victor Lemarié.«

To pot je Antoine vstal.

»To hočeš storiti, Henrietta?«

»Seveda... da ti ustrežem... Kaj ti pa je?« Opotekla se je nazaj pred tem bledim obrazom, ki je iz njega žarela togota.

»Ah, to hočeš storiti. No, prav, reci mu, nje-mu, naj se z mano ne ukvarja, naj mi ne hodi preblizu, naj mi ne ukazuje... Bila bi nesreča. Razumeš?... Povej mu... Ah, še to...«

In je poveznil klobuk na glavo, naglo stopil po sobi, odprl vrata in izginil po stopnicah.

Stric Madiot in Henrietta sta stala drug ob drugem pri steni in nekaj časa nista prišla do besede. Henrietta je bila presenečena in žalostna. Stric pa je trpel radi nečesa vse drugega: pravkar

je ob tem divjem izbruhu nenadno uganil, da Antoine preteklost nekoliko poznava...

Z grozo je razmišljal, da za tako skrivnost vé tudi Antoine. A od kod vé zanj? Videl je Madiot svojo Henrietto v nevarnosti, videl jo je izpostavljeno maščevalnosti ničvrednika, kakršen je pač Antoine, ki jo je mogel mručiti in uničiti, ki bi jo mogel tudi strahovati z neprestanimi grožnjami, da bo odkril staro sramoto in izzval škandal. Pred grozo take nevarnosti je izginjalo vse drugo. Pozabil je osebne žalitve, zlobne besede proti vojaščini. Ostalo mu je v mislih samo eno, samo ena bolešt: Henrietta je v nevarnosti, ona, ki je on ne more opozoriti in ki jo vendar mora rešiti. Bedni njegov razum je zagorel v grozničavost. Govoril si je: »Naj tečem za njim? Ali bolj jutri? Ali kasneje? Zakaj vprašati ga moram, priti na jasno, kaj ve, zabraniti, da več ne govori... Zabraniti mu, Bog, njemu, Antoinu Madiotju?«

In tako je vrtal v svojo bol, negiben in s čelom v dlani.

Henrietta ga je potegnila iz razmišljanja, rekoč mu:

»Ali mi morete razložiti vi? Zakaj se je razhudil? Na koga se srdi? Name ali na gospoda Lemariéja?«

Zdelo se je, da se stric prebujal po težki noči. S težavo je prikril svojo zmedo, da bi bilo videti verjetneje, kar je hotel povedati.

»Nikar se tako ne straši, mala,« je odgovoril, »in vse lepo pospravi. Pomisliti bi bil moral, da se z Antoinom pametno sploh ne da govoriti. Vidiš, še je gorak na Lemariéjeve radi zadeve z mojo pokojnino...«

Henrietta mu je sledila z očmi, ko se je obrnil in šel, da se nasloni na okno.

»Zdaj, ko je vse urejeno, je to vendar blaznost. Ne, druga stvar je vmes, ki je ne poznavam, stric, težja stvar.«

Stari si več ni upal ziniti, da ne bi moral lagati znova.

Henrietta pa ni več govorila. Privezala si je predpasnik in se je na drugem koncu v kotu spravila k pomivanju in brisanju posode od večerje. Nobenega gospodinjskega posla ni opravljala tako nerada. A ta večer ni mislila na to. Misli so ji uha-jale in se izgubljale v nerazrešljivih vprašanjih.

Ko pa je končala z razvrščanjem posode po lavič iz orehovine, je stopila v svojo sobo, da si uredi lase ter umije roke in parfumira in tako spet postane modna gospodična. Potem je pospravila tri skodelice za čaj, lepo čajno ročko z modrimi črtami, stole in naslanjač, ki so bili še razpostavljeni okoli okrogle mize in ki niso imeli več služiti nikomur.

V drugi sobi pa je stric Madiot ob oknu stisnjen v kot in ves divji radi svoje tajne bolečine brez prestanka ponavljal: »Če jo izda?« Henrietta se je vpraševala in ni slutila nevarnosti: »Kaj je neki med nami? Zakaj je bil Antoine tako divji? In zakaj je nočoj stric tak, ko da pozablja name?«

XXI.

Ko se je Henrietta drugi dan vrnila v delavnico, je takoj iskala Marijo, ki je ni bila videla od svojega odhoda v Pariz. Vsa dekleta razen Marije so oblegale delovodkinjo, ker so pričakovale novic.

»Dober dan, gospodična Henrietta! Oh, trudni ste videti? Ste dobro potovali? Povejte nam kaj o svojem obisku pri Rebouxju in pri Esteri Meyerjevi. Ali so vzorci letos kaj čedni?«

Potem ko je Henrietta smeje se odgovorila tej mledosti, se je približala Mariji, ki je sedela na koncu mize ob oknu. Zdelo se je, da vse svoje misli polaga v vsak vbodljaj, ki ga je storila.

»No, Marija, ali me niti ne pozdraviš?« Marija je dvignila brez veselja svoj pogled k njej in ga je brž povesila.

»Dober dan,« je dejala, »imaš se dobro?«

»No, no,« je dejala vljudno Henrietta, »vidim, da sem prav storila, da sem se vrnila; prijateljica moja Marija ne vzdrži več brez mene. Vsa je že v črnini...«

Marija ni odgovorila.

»Hočeš iti z mano v nedeljo? Pojdeva k Reini.« Ne da bi prestala s šivanjem, je Marija odgovorila:

»Ne, ne morem.«

»Si obljubila že drugam?«

»Da.«

»Mi boš povedala?« je rekla Henrietta in šla na svoje mesto, ter razdelila delo.

A mrka volja prijateljice ji je bila v opozorilo. Prenekaterokrat je čez dan pogledala proti oknu, ne da bi se ji posrečilo, da bi se srečala z Marijinim pogledom. Samo enkrat ali dvakrat so se jima srečale oči. Henrietti so se Marijine oči zazdele tako temne in tako zatopljene v notranjo lastno bol, kakršne so bile prvi dan, ko je kot neznanka bila prišla na vrh stopnic in vprašala: »Ni prostega mesta, kaj ne?«

Zvečer ni mogla govoriti z njo, ker jo je zadržala gospa Clemenca baš v trenutku, ko so že uslužbenke odhajale. »Jutri,« si je mislila, »že najdem minuto, da jo pospremim domov in vidim, kaj se ji godi v duši.«

A drugega dne Marije ni bilo. Nikogar ni bilo, ki bi jo opravičil. Henrietta je vprašala Reino, ki se je pobleže poznala z Marijo nego druge:

»Ali je bolna? Ali je kaj tožila zadnje dni?«